

SAMMENSTILLING OG VURDERING AV HØRINGSUTTALELSER OM UTKAST TIL FORSKRIFT DYREHELSEFORSKRIFTEN

Mattilsynet har mottatt 16 høringsuttalelser, hvorav en var en samlet høringsuttalelse fra ni høringsinstanser. Av høringsuttalelsene var det kun en som ikke hadde noen merknad. En sammenstilling av kommentarene blir gjengitt og vurdert i teksten under.

Følgende høringsinstanser har uttalt seg:

Saksnr.:	2019/25648	Høringsinstans	Merknad	Ingen merknad
1		Utenriksdepartementet	X	
2		Sysselemanden på Svalbard	X	
3		Justis- og beredskapsdepartementet	X	
4		Fiskeridirektoratet		X
5		Sjømat Norge	X	
6		Norsk Hestesenter	X	
7		Dyrebeskyttelsen Norge	X	
8		Vestfold Fuglehundklubb	X	
9		Norsk Pelsdyralvslag	X	
10		Havforskningsinstituttet	X	
11		Fylkesmannen i Oslo og Viken	X	
12		Norges Rytterforbund	X	
13		Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjorfelag og Animalia AS.	X	
14		Ole Andreas Morvik (privat)	X	
15		Regelrådet	X	
16		Norges Hundekjørerforbund	X	

GENERELLE KOMMENTARER

1. Konsekvenser

Flere av høringsinstansene uttaler at de er usikre på hva som vil bli konsekvensene av nytt dyrehelseregelverket.

Norges Rytterforbund presiserer at deres viktigste innspill i denne saken er at den nye forskriften ikke må bidra til å svekke den gode dyrehelsen vi i dag har i Norge, men tvert imot styrke dyrehelsen i fremtiden, både i Norge og resten av Europa.

Regelrådet har, etter en samlet vurdering, kommet fram til at forslaget ikke er tilstrekkelig utredet, jf. utredningsinstruksen punkt 2-1 og 2-2.

Regelrådet savner en samlet oversikt over hvem som blir berørt av endringene og en utredning av de positive og negative virkningene av ny dyrehelseforskrift. De mener at virkningene som Mattilsynet har trukket frem kan virke noe tilfeldig, og fremstår mer som enkelte eksempler på virkninger av dyrehelselovforordningen. Utredningen mangler også tallfesting av berørte virksomheter og virkninger.

Det kommer fram at det er mange vurderinger og utredninger som gjenstår før man kan sette i kraft dyrehelseforskriften. Regelrådet peker særlig på at Norge er en stor eksportør av laks og ørret og at det ville vært naturlig å vurdere hvorvidt dyrehelseforordningen har virkninger for den internasjonale konkurransen på området.

Det er viktig for næringslivet at det kommer klart frem hvilke plikter og krav forordningen faktisk innebærer. De mener det er positivt at Mattilsynet erkjenner at gjennomføringen av dyrehelseforordningen vil utløse et stort behov for brukerrettet informasjon og veiledning. Regelrådet oppfordrer Mattilsynet til å ha informasjon og veiledning klart til ikrafttreddelsen.

Etter Regelrådets vurdering er høringsdokumentene som foreligger nå ikke tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag i saken. De anbefaler at Mattilsynet legger stor vekt på grundige utredninger av virkningene for næringslivet i kommende høringer.

Fylkesmannen i Oslo og Viken mener intensjonene til dyrehelseforordningen er gode, men at bestemmelsene kan få store negative konsekvenser for et EØS-land som Norge. Spesielt fordi Norge per dags dato har en svært god landdyrhelse sammenlignet med andre europeiske land. Endringene vil også kunne påføre landbruksnæringa og spesielt Mattilsynet store økonomiske og administrative kostnader.

Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjølfe og Animalia AS uttaler at regelverket som høres er omfattende. Videre er det usikkerhet rundt konsekvensene av endringene da mye av det underliggende regelverket ikke foreligger ennå. Selv om dyrehelseforordningen og underliggende rettsakter innebærer en forenkling, ved at antall rettsakter blir færre og presumptivt mer konsistente, er det fortsatt et stort og utilgjengelig regelverk.

Høringsinstansene mener at det er helt sentralt at de som skal forvalte regelverket får god opplæring, har grunnleggende god regelverksforståelse, er gode på forvaltningslære og - praksis, og utøver godt skjønn. Regelverket utløser et omfattende opplærings- og informasjonsbehov. De mener det er viktig at Mattilsynet ikke undervurderer behovet for opplæring av egne ansatte når regelverket skal gjennomføres her i landet.

Mattilsynets vurdering.

Mattilsynet vil i høringene av forskrifter som gjennomfører underliggende og utfyllende regelverk til dyrehelseforordningen, kunne være mere konkrete når de gjelder hva som vil bli konsekvensene. Dette fordi konsekvensene av de overordnede reglene i dyrehelseforordningen blir først klare når de detaljerte reglene i de underliggende forordningene er utarbeidet.

Vi vil i arbeid med nasjonale tilpasninger gjennomføre en avsluttende høring med en endelig oversikt over konsekvensene.

Når det gjelder konsekvenser for dyrehelsen, mener vi at det er endringer i listen over sykdommer og kategoriseringen av sykdommene, som har størst betydning.

For å utrede konsekvensene av disse endringene deltar Mattilsynet som leder i prosjektet nasjonal dyrehelsestrategi sammen med næringen, Veterinærinstituttet og Den norske veterinærforening. Prosjektet er en bestilling fra Landbruks- og matdepartementet. Målsetning for prosjektet er å foreslå løsninger på de utfordringene det nye regelverket kan medføre, se mer under punktet om listeføring og kategoriseringsforordningen.

Når det gjelder akvakultur er utfordringen i hovedsak at ILA er blitt kategorisert som en C-sykdom. I dyrehelseforordningen skal tiltak mot C-sykdommer iverksettes i et område, sone eller segment som er underlagt et frivillig utryddelsesprogram. Enkelt anlegg kan også underlegges seg et frivillig bekjempelsesprogram for C-sykdommer.

Mattilsynet har opprettet et ILA-prosjekt som skal vurdere konsekvensene av å la hele eller store deler av Norge bli omfattet av et frivillig utryddelsesprogram mv, se mere under punktet § 4, dyrehelseforordningen del II.

Dyrehelseforskriften som gjennomfører dyrehelseforordningen omfatter hele dyrehelseområdet. Mattilsynet har vært opptatt av at vi har hatt svært liten tid på å gjennomføre dette omfattende regelverket, foreslå nasjonale bestemmelser, og høre til sammen 8-9 forskrifter som gjennomfører ca. 21 forordninger i norsk rett, hvor alle har til dels omfattende vedlegg.

Fremfor å samle alt i en høring omkring årsskiftet 2020/2021 med en fullstendig oversikt over alle konsekvenser, valgte Mattilsynet å høre forskriftene fortløpende. Vi mente det var viktig at brukerne tidlig ble informert om det nye regelverk, selv om vi ikke kjente alle konsekvensene. Videre er det viktig å være klar over at dette er EØS-regelverk fastsatt som forordninger som vi er forpliktet til å gjennomføre ordrett. Det er ikke lengre mulig å komme med innspill og høringen er i hovedsak til informasjon. Mattilsynet har deltatt og gitt innspill når forordningene har vært til diskusjon i EU-Kommisjonen. Innspillene har på forhånd vært diskutert med næringen, forvaltningsstøtte mv. Konsekvensene av regelverket har vært utredet i EU, og det har vært åpen høring av dyrehelseforordningen i EU/EØS. Mattilsynet hadde et møte 12. februar 2020, hvor vi orienterte Regelrådet om dette. I møte ble vi også enige om at Regelrådet kan gi kommentarer til visse høringer av utfyllende regelverk, før offisiell høring.

Regelrådet peker på at Norge er en stor eksportør av laks. Gjeldende fiskehelseregelverk inneholder en rekke forebyggende bestemmelser, som tidligere ikke har vært harmoniserte. Mye av kostnadene i oppdrettsnæringen ligger i gode forebyggende tiltak. At vi driver på like vilkår ser vi som positivt for norsk oppdrettsnæring. Eksport til land utenfor EØS, er ikke omfattet av EØS-avtalen, og vil derfor ikke omhandles. Sjømateksporten var i 2019 på 107,3 milliarder kroner. Eksporten til EØS utgjorde 68 milliarder kroner, en økning på 4 %. Sjømateksporten til EØS har vært økende over en lengere periode.

Som det fremgår av høringen til dyrehelseforskriften vil konsekvensene i hovedsak være regeltekniske. Dyrehelseforordningen, er bygget opp i tre nivåer. Dyrehelseforordningen med underliggende delegerede forordninger og underliggende gjennomføringsforordninger, med tilhørende vedlegg. For å sette seg inn i rettsregelen i en konkret sak, må brukere av regelverket gjøre seg kjent med regelverket i alle tre «nivåer». Med et så omfattende regelverk, vil vår opplæring i stor grad bestå av å gi leseveiledning i hvordan man finner relevante bestemmelser.

EU-kommisjonen vil også utarbeide veiledere, som vi vil kunne vise til. Vårt mål er at alle relevante brukere på sikt, selv skal kunne lese og sette seg inn relevante bestemmelser i regelverket. Vi planlegger i samarbeid med Lovdata, å utarbeide en leserveileder som kan legges som innledning til dyrehelseforskriften.

2. Forskriftsstruktur

Sjømat Norge viser til at Mattilsynet har benyttet høringen av ny dyrehelseforskrift til å spørre interessenter om de har innspill til hvordan de ca. 21 underliggende rettsakter skal gjennomføres i norsk regelverk, jf. vedlegg "Illustrasjon over kommende forskriftsstruktur".

Sjømat Norge er enig i den foreslåtte struktur om å følge oppbyggingen av Animal Health Law. De mente illustrasjonen var oversiktlig og enkel å følge.

Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjørfeleg og Animalia AS, uttaler at høringsbrevet gir en god beskrivelse av regelverket, hvordan det er avgrenset mot annet regelverk og hvordan Mattilsynet planlegger å gjennomføre det i Norge.

Mattilsynets vurdering

Mattilsynet vil fortsatt arbeide med foreslått forskriftsstruktur.

3. Nasjonale tilpasninger

Norsk hestesenter spør hvilke muligheter det finnes for tilpasninger i dyrehelseforskriften til norske forhold.

Mattilsynets vurdering

Som det fremgår av høringsbrevet til dyrehelseforskriften, er det innenfor visse områder mulig å utarbeide nasjonale strengere eller mer detaljerte bestemmelser så lenge de ikke hindrer for forflytninger av dyr eller produkter mellom medlemsstater, og videre at bestemmelsene er forholdsmessige.

Mattilsynet vil høre forskriftene som gjennomfører underliggende forordninger til dyrehelseforordningen i to omganger. I første høring av forskriftene vil gjennomføringen av forordningene høres. I andre høring av forskriftene vil utfyllende nasjonale bestemmelser og opphevelse av gjeldende bestemmelser høres. Vi vil i den sammenheng være i dialog med de relevante næringer mv. Vi er kjent med at hestehold, dekker mange ulike formål og på mange måter befinner seg i en mellomstilling mellom kjæledyr og kommersielt formål. Det vil bli tatt hensyn til dette ved utarbeidelse av utfyllende nasjonale bestemmelser.

4. Informasjon og samarbeid

Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjørfeleg og Animalia AS mener at samarbeid og samhandling mellom næring og forvaltning, herunder utveksling av informasjon, danner grunnlaget for norsk landbruksproduksjons suksess også for dyrehelse og dyrevelferd. Godt fungerende IKT-systemer og infrastruktur for effektiv informasjonsutveksling er helt avgjørende for å oppfylle kulepunkt 3 og 4 i avsnittet *Generelt om AHL* i høringsbrevet, altså *Beredskap og Registrering m.m. og sporbarhet*.

Norsk pelsdyrsavslag

Støtter formålet i dyrehelseforordningen om å satse på forebyggende arbeid. De mener det er viktig med et godt samarbeid, mellom Mattilsynet, Norske veterinærforening og kunnskapsorganisasjonene. Videre at det er behov for tett dialog og gjennomføringen av dyrehelseforordningen og i arbeidet med å lage tydelige veiledere.

Mattilsynets vurdering

Mattilsynet er enig i at god informasjon til næringen og et godt samarbeid mellom næringen og Mattilsynet er meget viktige faktorer i å få gjennomført det nye dyreheseregelverket, for å gjøre det kjent for alle relevante og at det etterleves på en god måte.

KOMMENTARER TIL DE SÆRSKILTE BESTEMMELSENE

§ 3 Stedlig virkeområde

Sysselmannen på Svalbard har ingen merknader til høringen og forslaget som sådan, men bemerker at de forventer å bli informert dersom forskriften får innvirkning på forhold til Svalbard.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) opplyser at de legger til grunn at dyrehelselovforordning (EU) 2016/429 ikke gjøres gjeldende for Svalbard eller Jan Mayen, slik Mattilsynet skriver i høringsbrevet. De mener at EU-regelverk passer dårlig på Svalbard og er heller ikke hensiktsmessig på Jan Mayen. Videre mener de at det ikke kommer tydelig frem i høringsdokumentene hvilke konsekvenser ny dyrehelseforskrift vil ha for de forskrifter på området som per i dag gjelder for Svalbard.

Mattilsynets vurdering.

Det fremgår av høringsbrevet at forskriften ikke omfatter Svalbard, Jan Mayen og bilandene, Norges økonomiske sone eller det åpne hav. Dyrehelseforskriften ble foreslått å ha samme stedlige virkeområde som matloven.

EØS-avtalen gjelder ikke for Svalbard, jf. EØS-loven § 6. Mattilsynet foreslo i høringen å avvente hvilke dyrehelsemessige bestemmelser vi på nasjonalt grunnlag beslutter skal gjelde for Svalbard. I dag er det noen få dyrehelseforskrifter som gjelder for Svalbard. Disse vil mest sannsynlig endres slik at de bare gjøres gjeldende for Svalbard.

§ 4 Dyrehelselovforordning

Del II Overvåking, melding, rapportering, utryddelsesprogram og sykdomsfri status Havforskningsinstituttet (HI) viser til informasjon om at det nye regelverket skal legge større vekt på forebyggende tiltak, overvåking og forskning; dette for å sikre en god dyre/fiskehelse. HI mener dette i utgangspunktet er positivt, men at det er noe uklart på hvilke punkter den nye forskriften gir en forbedring i forhold til dagens regelverk, for eksempel på muligheten for å beskytte sykdomsfrie bestander av norske akvatiske dyr og bier.

Den nye listeføringen av sykdommer i kategoriene A – E medfører krav til overvåking av sykdommer i alle kategorier, noe som igjen medfører behov for kompetanse innenfor både tilsyn, diagnostikk og oppfølgende forskning på de aktuelle, mottakelige artene. Det settes også krav til oppfølging av «emerging diseases», noe som i enda større grad krever bred kompetanse, kunnskap om trusselbildet og god beredskap. Dette vil kunne resultere i endringer i OK-programmer og utarbeidelse av beredskapsplaner.

De mener det er viktig å se på myndighetenes muligheter for å fastsette utfyllende regelverk innenfor rammen av forordningen. De ser det som bekymringsfullt at nasjonale krav og bestemmelser ikke kan legges til grunn for å hindre forflytning av dyr mellom medlemslandene. De viser i den sammenheng til den særnorske store akvakulturindustrien med egne sykdommer som kan være vanskelig å få listeført i EU, og mener at dette ikke sies å bygge opp under målet om bedre forebygging, og aktualiserer behovet for en nasjonal dyrehelsestrategi. Det vil etter deres syn bli svært viktig å få på plass utfyllende nasjonale bestemmelser som sikrer en god norsk dyre- og fiskehelse. Det er i denne sammenheng viktig at man faktisk etablerer «frivillig utryddelse» av sykdommer i kategori C.

De mener det er viktig å definere gode «nødtiltak». Muligheten for etablering av soner/segmenter vil muligvis representere en praktisk endring og sikre en bedre nasjonal bestemmelse i forhold til våre spesifikke behov. Men at det betinger en god kontroll med næringen, god informasjonsflyt og selvdisiplin i næringen, slik at man kjenner helsestatus innad i hver sone/segment og at sonegrensene overholdes. Man må så langt det er mulig etterstrebe å bruke mulighetene man har til å redusere og hindre transport over store avstander da de hevder at dette er en betydelig risikofaktor.

De mener det er uklart hvilke endringer eller konsekvenser den nye forskriften vil medføre i forbindelse med akvatiske dyr som fanges eller høstes for å gå direkte inn i næringskjeden. De viser til at både leppefisk og torsk er mottakelige arter for blant annet VHS, og at disse artene levendelagres og blir fanget og transportert over store avstander. Påvisning av VHSV hos disse kan gi store konsekvenser for produksjon og eksport av både vill og oppdrettet fisk dersom Norges sykdomsfrie status går tapt. Det settes også ut villhøstede østers med ukjent helsestatus i akvakulturanlegg. Ved implementering av nytt regelverk mener de at våre muligheter til å bevare sykdomsfri status ivaretas og aktivitet som kan sette denne statusen i fare begrenses.

Mattilsynets vurdering

Dyrehelseforordningen gir generelle bestemmelser for alle dyr. Det er kun del IV, om registrering, godkjenning, sporbarhet og forflytning som angir egne bestemmelser for henholdsvis akvatiske dyr og landdyr. I underliggende regelverk er det gitt mere detaljerte bestemmelser, som klarere viser hvilke endringer som er gjort i forhold til gjeldende regelverk. Høringen av dette regelverket vil bli gjennomført, høsten 2020.

Når det gjelder sykdomsbekjempelse er den største materielle endringen at dyrehelseforordningen listefører og kategoriserer sykdommer på en ny måte. En sykdomskategori (A, B, C, D og E) avgjør hvordan sykdommen reguleres. Sykdommer som ikke er listeført reguleres ikke i det harmoniserte regelverket. Allikevel gis det i dyrehelseforordningen og underliggende forordninger handlingsrom til å iverksette nasjonale tiltak mot slike sykdommer og ytterligere tiltak mot listeførte sykdommer dersom dette ansees som nødvendig for å bevare dyrehelsen, i dyrehelseforordning artikkel (170 og 179, landdyr) artikkel 226 (akvatiske dyr) og artikkel 269(generell). Vilåret for å benytte det nasjonale handlingsrommet er at disse tiltakene er proporsjonale og ikke hindre forflytninger mellom EØS-stater.

Den viktigste endring for dyrehelsen for akvatiske dyr er at ILA i dyrehelseforordningen er en C- sykdom, og det er opp til det enkelte land å avgjøre hvorvidt sykdommen skal utryddes nasjonalt eller ikke. Programmet kan omfatte hele landet, soner eller segmenter. For EUs medlemsland er det Kommisjonen som godkjenner et slikt program, tilsvarende for EØS-land er Efta Surveillance Authority (ESA). Nærmere og detaljerte regler for et slikt program, beskrives i underliggende regelverk til dyrehelseforordning, del II.

Mattilsynet igangsatt et ILA-prosjekt. Hensikten med prosjektet er å utrede omfanget av et utryddelsesprogram. I prosjektet deltar også representanter fra forvaltningsstøtte institusjoner.

Del IV om registrering av landdyr

Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjorfelag og Animalia AS påpeker at Norge har godt etablerte systemer som ivaretar sporbarhet, både av dyr og ansvarlig dyreholder. De ser at også våre systemer har et forbedringspotensial, men uttrykker bekymring for at de nye kravene vil forringe kvaliteten av sporbarhet og informasjonsutveksling, spesielt med tanke på at verdifull historikk kan gå tapt.

Høringsinstansene mener at en identifikator skal legge til rette for koblinger mellom de enheter som regelverket definerer som viktige. Det er nødvendig at arbeid med nasjonale identifikatorer ser konkret på hva som skal løses med en slik ID (regelverkskravene) samt hvilke tekniske muligheter og begrensninger som finnes. De faktiske kostnadene forbundet med forvaltning av en nasjonal identifikator og oppgradering av eksisterende IKT-systemer må beregnes. Nødvendig finansiering må sikres for at vi skal lykkes i å ta et reelt steg fremover når det gjelder sporing av smitte.

Forvaltning av IKT-systemer, som skal ivareta regelverk og koblinger, forutsetter organisering av fagfolk som sikrer kvaliteten til selve fagsystemet og legger til rette for høykvalitativ datafangst og databearbeiding. Det handler blant annet om hvordan organisasjonen fordeler ansvar for å følge opp regelverket, det IT-tekniske vedlikeholdet og utviklingen samt hvordan opplysninger skal registreres og av hvem. Dette vil kunne føre med seg endringer i organisasjonsstrukturen hos Mattilsynet.

Videre nevner høringsinstansene prosjektet «Ny identifikator for husdyrhold» som resulterte i at dyreholds-ID ble innført i opprinnelsesmerker også for storfe fra 2020. Prosjektet jobber nå videre med en identifikator som skal ivareta kravene i dyrehelseforordningen. Den nye identifikator skal spesifisere stedet der dyr holdes midlertidig eller permanent samt at ethvert dyrehold skal være tilknyttet en driftsansvarlig (person eller selskap), men ingen tekniske spesifikasjoner, utover skisser fremlagt i møter, er så langt blitt beskrevet. Høringsinstansene er per nå usikre på eksakt hvilke rapporteringskrav som kommer for ulike arter.

Høringsinstansene skriver videre at Norge har et forbedringspotensial når det gjelder smittevern og beredskap. For sistnevnte er det allerede nå utfordringer knyttet til veterinærdekning og tilgjengelighet på kompetanse i husdyrnæringen i deler av landet. Høringsinstansene vil understreke at en gjennomføring av det nye regelverket i Norge, forutsetter vilje og økonomisk evne til å investere og bruke midler på robuste systemer. Videre må det ligge til grunn en akseptabel byrdefordeling mellom det offentlige og næringsaktørene når kostnadene skal fordeles.

Mattilsynets vurdering

Vi vil poengtere at kravene til registrering og sporbarhet i dyrehelseforordningen ble strengere enn i gjeldende regelverk, noe vi ser på som positivt. Vi vil jobbe for at historiske data ikke vil gå tapt ved innføring av ny identifikator. Utvikling av IKT-systemer, beregning av kostnader og byrdefordeling er en del av det videreførte prosjektet som omtales av høringsinstansene.

Norsk Hestesenter har i sin høringsuttalelse kommet med en punktvis liste over innspill:

- Hvordan er det tenkt gjennomført å få registrert alle virksomheter som oppstaller hest?
- Dersom det skal gjøres unntak for virksomheter, f.eks. for virksomheter med færre enn fem hester, hvem skal sørge for at disse hestene blir registrert i det nasjonale hesteregisteret (NHR) dersom ikke passutstedere/avlsorganisasjoner skal rapportere til NHR?
- Mange små staller, tilleggsoppgaver på de som driver større staller/rideskoler, er allerede mangelfullt i forhold til registrering i NHR fra flere miljøer.

Norsk Hestesenter mener det er viktig å være bevisst at Norge er et lite hesteland, hvor hest ofte er holdt som «hobby» fremfor i næring, og at det ved nasjonale tilpasninger bør tas hensyn til at mange virksomheter i Norge er ganske små, og ikke næringsvirksomhet.

De foreslår at Nasjonalt hesteregister utvides med eieropplysninger, da eier forventes å vite hvor hesten befinner seg/er oppstallet til enhver tid. Videre at det er rapporteringsansvar ved behandling av veterinær.

Norsk Hestesenter mente det er svakhet i en ordning der driftsansvarlig får hele/et mye større ansvar for å rapportere inn til hesteregisteret og understreker viktigheten av at rapporteringsplikt fortsatt bør ligge hos behandlende veterinær ved permanent ekskludering fra matkjeden og ev. tilbakeholdelse av slakt.

De understreket viktigheten av at dyrevelferd og dyrehelse henger tett sammen og at dette blir minst like godt ivaretatt som ved tidligere regelverk.

De mente at ved import av hest bør importør få tydeligere informasjon/pålegg om at hesten skal registreres i Nasjonalt hesteregister, og hvordan dette gjøres. Videre at det er viktig at det finnes gode systemer slik at hester ved import, blir registrert i Nasjonalt hesteregister (NHR). Noe som blir mer utfordrende dersom passutstederne ikke får ansvar for å oversende informasjon til NHR. De opplyste at i dag importregistreres hester hos raseorganisasjon/passutstederne, og mener at et skritt på veien er å samle tilleggsregistrering av importhester uten kjent stamme hos en aktør. Lokalt Mattilsyn skal motta beskjed om hester importert til sitt distrikt og bør følge opp at disse hestene blir registrert i NHR.

De mener at forordningen vil føre til at deler av Nasjonalt Hesteregister må legges tilgjengelig på nett slik at flere personer/instanser kan sjekke om den aktuelle hest er registrert i NHR. Dette anså de som positivt, men understreker at det vil medføre utviklingskostnader. Videre at det burde unngås å gjøre endringer som får konsekvenser for passformatet. Siden det ikke var lenge siden det var en omfattende endring av det fysiske passformatet, som medførte vesentlige kostnader for passutstederne.

Mattilsynets vurdering

Mattilsynet vil framheve at mange av de utfyllende bestemmelsene om identifisering og sporbarhet av hestedyr ikke er utformet ennå. Generelle bestemmelser i dyrehelseforordningen sier at alle dyrehold skal registreres og at permanent oppstallingssted for hest skal registreres. I de samme bestemmelsene i dyrehelseforordningen gis det åpning for at det kan utarbeides detaljerte bestemmelser, deriblant unntak, i utfyllende regelverk. I dette regelverket vil eventuelt nasjonalt handlingsrom også komme tydelig fram. Vi ser utfordringen med å registrere alle hestehold og hvilke hester som holdes der, spesielt med tanke på å holde slike opplysninger oppdatert. Et totalt og oppdatert register med disse opplysningene er ønskelig med tanke på beredskapsarbeid ved sykdomsutbrudd, men det er usikkert om det er mulig å gjennomføre.

Når det gjelder ansvaret for registrering av opplysninger om hesten til nasjonalt hesteregister vil dette også komme i utfyllende underliggende regelverk. Vi er enige i at dagens ordning med å få registrert opplysninger ved permanent innførsel av hest ikke er ideell. Mattilsynet vil jobbe for nasjonale tilpasninger som forbedrer denne ordningen dersom bestemmelsene gir oss rom for det.

I bestemmelsene gitt i dyrehelseforordningen er det ikke noe som tyder på at formatet på hestepasset skal endres.

Vestfold Fuglehundklubb (VF) er i sammenheng med gjennomføring av dyrehelseforordningen i norsk rett opptatt av at det nye regelverket utformes på en slik måte at fjørfevirksomheter som driver med oppdrett av fuglevilt for utsetting i utendørsanlegg kan sertifiseres etter nytt regelverk. Det er spesielle hensyn å ta i forhold til hold av viltlevende fugler og dyr, selv om de er født i fangenskap. Det nye regelverket må derfor bestrebe at dyrevelferden kan opprettholdes i sertifiserte utendørsanlegg. I våre naboland Sverige og Danmark har man lang tradisjon for denne typen fjørfevirksomheter i utendørsanlegg. Det kan derfor være nyttig å undersøke hvordan de velger å utforme sine utfyllende regelverk i forhold til denne typen anlegg ved gjennomføringen av dyrehelseforordningen.

VF ønsker å være særskilt høringsinstans/-mottaker for kommende høringer under gjennomføringen av dyrehelseforordningen.

Mattilsynets vurdering

Mattilsynet vil foreta en utredning om dyrehelse og dyrevelferd ved oppdrett og utsetting av fuglevilt på bakgrunn av en særskilt bestilling fra LMD. Resultatene fra denne utredningen vil besvare hvordan vi utformer de detaljerte utfyllende nasjonale og nasjonale bestemmelsene som vil regulere denne typen aktivitet. Vi ser at det er utfordrende å forene dyrehelse- og dyrevelferdshensyn ved denne typen aktivitet.

Fylkesmannen i Oslo og Viken støtter forslaget om å kreve registreringsplikt for flere typer husdyrforetak. Dette vil forbedre forvaltningens oversikt over alle husdyrforetak, uansett størrelse, og vil være med å styrke beredskapen og begrense smitte av alvorlige husdyrsykdommer.

I forbindelse med utbrudd av fugleinfluenza, har det tidligere vært en utfordring å skaffe oversikt over mindre fjørfehold/hobbyfjørfe. De mener derfor det også bør vurderes registreringsplikt for denne husdyrproduksjonen.

Mattilsynets vurdering

Vi ser klare fordeler med de utvidede kravene til registreringsplikt for alle dyrehold, spesielt med tanke på tilsyn og beredskapssituasjoner. Allikevel ser vi også utfordringene med å holde slike registre oppdatert.

Del IV forflytning landdyr - vandrebiere

Morvik (privatperson) kommenterer at lovendringen vil medføre en oppheving av forbudet mot vandring med bifolk over riksgrensen, og muligens forbudet mot flytting av bifolk mellom visse smittevernssoner innad i Norge (forskrift om birøkt §12). Videre at sykdommer som i Norges anses som svært alvorlige og derfor bekjempes med sanering (f.eks. åpen og lukket yngelrâte) ikke er definert med samme alvorlighetsgrad av EU i den nye loven. Klassifisering av ulike sykdommer i A, B og C kategorier ligger til grunn for sertifiseringsordningen som skal sikre at bifolk som flyttes fra en bigård til en annen ikke sprer sykdommer til nye områder.

Personen mener det er vanskelig å se konsekvenser av dette, men antar at en nasjonal sertifiseringsordning kan komme på kant med EUs likebehandlingsprinsipp. Hvis dette er riktig vil det kunne oppstå alvorlige sykdommer i norsk birøkt øke, om det ikke gjøres tillempinger eller tiltak.

Personen oppfatter at det er usannsynlig at man vil kunne hindre import av bifolk utenom eksisterende kanaler, eller hindre at birøktere fra EU/EØS land kan ta med bifolk på vandring til Norge. Myndighetene bør derfor se på hvilke muligheter man har for å kreve sertifisering av slike bifolk etter de samme kriteriene vi har for sertifisering av norske bigårder.

Mange land har soneinndelinger som i Norge med tanke på smittevern og reinavlsområder. Hvis disse består etter at den nye loven innføres der, bør dette også være mulig her. Det bør være mulig å opprettholde effektive smittevernstiltak i norsk birøkt også etter implementering av den nye loven. Utbrudd av alvorlige sykdommer som åpen og lukket yngelområde vil ikke bare føre til store økonomiske tap for birøktere, men også omdømmetap for næringen og lidelse for bifolkene vi holder. I tillegg vil erstatningsutbetalingene til birøktere som må sanere sine bigårder øke i omfang.

Personen ber derfor departementet om å vektlegge opprettholdelsen av god helse i norsk birøkt gjennom effektive smitteverniltak i arbeid med den nye loven.

Dyrebeskyttelsen Norge er bekymret for at det nasjonale forbudet mot å drive vandrebiere over riksgrenser vil bli opphevet, spesielt i forhold til risikoen for innførsel og spredning av

sykdommer hos biene, både tamme og ville. Biene utfører en veldig viktig jobb ved å blant annet pollinere mange av matplantene våre. Ved å åpne grensene for bier/bikuber utenfra, vil det utgjøre en trussel for helsen, og dermed velferden, til norske bier. Mattilsynet skriver i høringsbrevet at det ikke kan stilles helsekrav til bier/bikuber ved forflytning siden biesykdommene, f.eks. åpen yngelrâte, ikke blir listeført. Dyrebeskyttelsen Norge ber myndighetene om å undersøke alle muligheter for å forhindre fri forflytning av bier over landegrensen slik at vi bedre kan beskytte våre tamme og ville bier, samt arter som er avhengig av bier for pollinering.

Deler av norsk natur er svært sårbar og Dyrebeskyttelsen Norge er bekymret over at importerte bier kan spre sykdommer, noe som kan få alvorlige konsekvenser for både sårbare arter og sårbare biotoper.

Dyrebeskyttelsen Norge ønsker å påpeke at introduksjon av nytt regelverk slik som dette, som medfører behov for overvåkning med nye sykdommer, må resultere i økte midler til Mattilsynet.

Fylkesmannen i Oslo og Viken uttrykker bekymring for at dyrehelseforordningen ikke regulerer biesykdommen «åpen yngelrâte». Dette er en ikke listeført sykdom under dyrehelseforordningen, og EU har heller ingen planer om å endre statusen for denne sykdommen som Norge har brukt store ressurser på å kvitte seg med. En konsekvens av å gjennomføre dyrehelseforordningen i norsk rett, vil være at dagens nasjonale forbud mot å drive vandrebirøkt over riksgrensen må oppheves. Dermed legges det til rette for økt innførsel av bier og bikuber fra andre land.

Fylkesmannen i Oslo og Viken mener dette kan få store negative følger for norsk birøkt og for norsk honningproduksjon, og være en reell trussel mot hele birøktbransjen. Fylkesmannen mener innføring av dyrehelseforordningen kan medføre: Større risiko for forflytning av bier uten spesielle helsekrav mellom EU-/EØS-statene eller ved innførsel av bier fra tredjestater. Større risiko for innførsel og spredning av biesykdommer, eksempelvis åpen yngelrâte som birøktere og det offentlige har brukt 37 mill. kroner på å bekjempe. Større risiko for at plantesykdommer som f.eks. «pærebrann» kan overføres med bier/bikuber

Fylkesmannen i Oslo og Viken vil bemerke at mennesker er helt avhengige av honningbiene. De er uunnværlige for oss, og for opprettholdelse av det biologiske mangfoldet. De sørger for pollineringen av våre kulturvekster i landbruket og våre ville planter. I tillegg har Norge et særskilt ansvar for å ta vare på våre «brune bier». Dette fordi Norge er et av få land hvor de fortsatt finnes i ren form.

Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjørfe og Animalia AS påpeker at det er en bekymring for konsekvensen for norsk biehelse av at det åpnes for vandringsbirøkt over landegrensene.

Til det Mattilsynet skriver om nasjonalt handlingsrom og kompensatoriske tiltak uttaler høringsinstansene blant annet at arbeidet og dyrehelsestrategien som skal utarbeides er viktig som grunnlag for ressurstildeling og prioriteringer under det nye regelverket. De mener dette er premisser for fortsatt norsk produksjon med god dyrehelse, lav bruk av antibiotika og forekomst av antibiotikaresistente bakterier.

Mattilsynets vurdering

Det overordnede målet Mattilsynet målet med nasjonalt regelverk er å gjennomføre tiltak som vil bedre eller sikre god dyrehelse. Vi deler høringsinstansenes bekymring over at dyrehelseforordningen fører til at det nåværende forbudet mot å drive vandrebirøkt over

riksgrensen må oppheves. Det kan føre til økt innførsel av honningbier og dermed større risiko for innførsel av biesykdommer. Norske myndigheter arbeider derfor for å finne løsninger som forebygger skadevirkninger av å tillate vandrebirøkt over riksgrensen.

Nærmere detaljer om hvilke dyrehelsemessige betingelser som vil bli stilt for å kunne forflytte honningbier mellom Norge og de andre EØS-statene eller til Norge fra tredjestater har kommet i forordning (EU) 2020/688. Det utfyllende regelverket om flytting av honningbier og humler forebygger ikke innførsel av sykdommer som ikke er listeført etter dyrehelseforordningen, f.eks. åpen yngelrâte. Dyrehelseforordning artikkelene 171 og 269 gir imidlertid et visst nasjonalt handlingsrom til å overvåke og bekjempe ikke-listeførte sykdommer og til å begrense innenlands forflytning av bl.a. honningbier og formeringsmateriale fra honningbier. Dyrehelseforordningen er trolig ikke til hinder for å beholde dagens overvåkningsprogram og bekjempelsesstrategi for åpen yngelrâte. Dyrehelseforordningen er trolig heller ikke til hinder for å beholde sonene/regionene som er opprettet for å forebygge spredning av trakémidd og varroamidd internt i Norge eller for å beholde sertifiseringsordningen for bigårder, jf. forskrift 6. april 2009 nr. 416 om birøkt.

EØS-avtalen omfatter ikke avlstekniske sider ved biavl. Dyrehelseforordningen er ikke til hinder for å beholde flytte-/vandrerestriksjonene i forskrift 18. april 2001 nr. 426 om avlsfremmende tiltak på bier eller bestemmelser om bihold i reinavlsområder gitt med hjemmel i denne.

EØS-avtalen omfatter ikke plantehelse. Dyrehelseforordningen er ikke til hinder for at Norge har restriksjoner på forflytning av bier for å forebygge spredning av pærebrann. P.t. er slike restriksjoner fastsatt i forskrift 8. januar 2020 nr. 51 om kontrollområder for å forebygge, begrense og bekjempe pærebrann (*Erwinia amylovora*).

Listeføring- og kategoriseringsforordningene

Fylkesmannen i Oslo og Viken viser til at i forslag til ny dyrehelseforskrift vil sykdommene BVD, PRRS og paratuberkulose bli listeførte sykdommer. Dette er positivt for Norge og kan gjøre det enklere å beskytte norske husdyr mot nevnte sykdommer, og dermed unngå produksjonstap, medisinbruk og lidelse for dyra.

Norges Bondelag, Norsvin, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, TINE, Mimiro, Landbrukets Dataflyt, Norsk Sau og Geit, Norsk Fjorfelag og Animalia AS viser til at Norge har dokumentert status for langt flere smittsomme dyresykdommer enn de som er listeført under dyrehelseforordningen. Dette er sykdommer som det ikke vil være krav om dokumentasjon for i fortsettelsen heller, med noen få unntak, enkelte nye sykdommer som er inkludert på EUs liste. Dette har vært en utfordring i det eksisterende regelverket og vil fortsatt være en utfordring med det nye regelverket.

Det vil være en fordel om regelverket legitimerer medlemsstatene og EØS-landene sine tiltak for å beskytte seg mot nasjonalt viktige smittsomme dyresykdommer ved forflytning av husdyr i EU/EØS.

Dette innebærer at nasjonalt regelverk, blant annet forskrift om tiltak mot sykdommer og zoonotiske agens hos dyr (dyrehelseforskriften) vil måtte endres. Denne forskriften er relativt ny, og har etablert gode regler for smittevern i norsk husdyrproduksjon, og som fortsatt er i ferd med å bli iverksatt i norske dyrehold. Her vil de spesielt nevne krav om smittesluse i alle næringsrettede dyrehold, hygienekrav, smittevernplan, krav om kompetanse og spesielle krav til omsetning av småfe. Det er viktig å videreføre dette i gjenkjennelige formuleringer og med samme praktiske betydning som i nåværende regelverk.

De viser til at Mattilsynet skriver:

«Det fremgår av fortalen at målet med AHL er å forbedre dyrehelsen ved å legge større vekt på forebyggende tiltak, sykdomsovervåking, sykdomsbekjempelse, forskning for å redusere forekomsten av sykdommer og begrense skadevirkningene av utbrudd når de oppstår.»

De mener dette selvfølgelig er gode mål, som man ikke kan være uenig i. Imidlertid har vi gode systemer i Norge, det er investert i dyrehelse over mange år, nettopp gjennom forebyggende tiltak, sykdomsovervåking, -bekjempelse, FoU og skadereduserende tiltak. Resultatet er dokumentert svært god dyrehelse. Dyrehelseforordningen har potensial til å løfte arbeidet og dyrehelsestatus i andre land. Dette er gunstig ettersom EU-regelverket og EØS-avtalen legger til rette for fortsatt omfattende handel med levende dyr og avlsmateriale over grensene i Europa.

Handel med levende dyr innebærer risiko for å få inn smittsomme dyresykdommer. Alle tiltak som gir bedre generell dyrehelsestatus i EU/EØS vil redusere denne risikoen. Men det forutsetter at også medlemsstatene i EU har økonomisk styrke til å gjennomføre regelverket etter hensikten, her vil det fortsatt ligge en sårbarhet.

Listeføring av sykdommer i EU kan være gunstig, og det er interessant at flere av sykdommene som er viktige for Norge nå er inkludert på listene i EU. Men kategoriseringen av sykdommene på listen undergraver delvis muligheten for å forvalte disse sykdommene nasjonalt. Det er bekymring for at kategoriseringen av paratuberkulose i kategori E (overvåking) vil redusere mulighetene for å opprettholde situasjonen i Norge, med svært lav forekomst av paratuberkulose hos norske drøvtyggere, gitt at tiltak i kategorien setter begrensninger på hvilke nasjonale krav som kan stilles etter innførsel. Også for andre sykdommer er kategoriseringen utfordrende når det gjelder å vurdere konsekvenser og eventuelle begrensninger på tiltak som kan iverksettes nasjonalt.

I disse formuleringene ligger det åpning for et visst nasjonalt handlingsrom og muligheter for å etablere kompensierende tiltak for de bestemmelsene/sykdommene som kan ha negative effekter for norsk dyrehelse og husdyrproduksjon, spesielt punkt 2 er av interesse.

I brev av 21.05.2019 (ref. 16/1136) ber Landbruks- og Matdepartementet Mattilsynet om å etablere et prosjektarbeid for å utvikle et forslag til en norsk dyrehelsestrategi. Dette arbeidet og dyrehelsestrategien som skal utarbeides er viktig som grunnlag for ressurstildeling, prioriteringer under det nye regelverket, og som premiss for fortsatt norsk produksjon med god dyrehelse, lav bruk av antibiotika og forekomst av antibiotikaresistente bakterier.

Mattilsynets vurdering

Mattilsynet vil se seg enig i de bekymringene næringen peker på i sin høringsuttalelse. Selv om EUs nye regelverk er mer ambisiøst enn dagens regelverk, med tanke på å forbedre dyrehelsen i unionen, må ambisjonene tilpasses 27 medlemsland med svært forskjellig dyrehelsestatus. Husdyrproduksjonen i EU er også bygget på en omfattende forflytning av levende dyr, både til slakt og produksjon. Dette er utfordrende med tanke på dyrehelse. Næringen påpeker at problemstillingene rundt dyrehelse er de samme både i det gamle og det nye regelverket. Mattilsynet vil i stor grad si seg enige i det.

Ved innføringen av EØS-avtalen vedtok Norge i 1998 Veterinæravtalen som omfattet nasjonale tiltak, innen rammene av EUs regelverk, for å sikre den gode norske dyrehelsen. Denne avtalen har fungert godt og Norge har i stor grad beholdt sin gode dyrehelse videre opptil i dag. Det etablerte prosjektet, Strategi for nasjonal dyrehelse, vil i likhet med Veterinæravtalen fra 1998, trolig foreslå nasjonale tiltak innenfor rammene av det nye

regelverket. Næringen deltar i arbeidet med strategien. Strategien skal legges frem for Landbruks- og matdepartementet for godkjenning før årsskiftet 2020.